

1516 was overleden, en van zijn vader Johan (II), die in 1528 gestorven was,

Lamorael (I) van Egmond na den dood van zijn broeder Karel 21 December 1542, en Lamorael (II) van Egmond, die 2 Maart 1581 werd beleend en 9 Juli 1610 zijn aanspraken overdroeg aan Antonius van Lalaing.

A. JOHANNA MARIS

HRENI

Deze naam, uit de 9e eeuw, voor Rhenen heeft mij reeds jaren geleden gepuzzeld. Zulks te meer, omdat dit geval van een H vóór een medeklinker niet alleen staat. Ik noem bijv. *Hlara* (thans „Laar”), en *Hludana*, de inheemse godin, waarvan een geloftesteen is opgegraven te Beetgum in Friesland. Een neerlandicus die ik hiernaar vroeg, verwees naar Te Winkel, die er het navolgende van zegt:

In de oud-germaanse talen kwam de letter *h* vóór *l*, *n*, *r* en *w* vrij veel voor. Ze werd echter uitgesproken als *ch*. Toen ze afdaalde tot een eenvoudige aanbazing, was ze vóór de genoemde medeklinkers niet meer uit te spreken, en liet men ze eenvoudig weg. Maar in het geschreven schrift bleef die *h* langer gehandhaafd, zo in het Gotisch, in het Oud-duits tot in de 9e eeuw, en in het Fries tot de 13e eeuw. Voorbeelden zijn:

hlahan (uitspr.: chlachan) = lachen.

hinecca = nek. In het plat-duits nóg: Genick!

hraban = raaf. Engels: raven (meervoud: ravens).

hlinian = leunen, etc. Zelfs ons woordje „wit” begon vroeger met de *ch*-klank.*)

Zo moet dan ook *Hreni* wel teruggaan op een oud-germaanse taal en, daar het verband met de riviernaam duidelijk is, op een germaanse versie van *Rhenus*. Is hier echter een oud-germaanse naam gelatiniseerd, of had het omgekeerde plaats? Het eerste lijkt voor de hand liggend: Wij hebben destijds in Indië toch óók de inheemse namen voor rivieren en vulkanen overgenomen. Bovendien is „Rijn” misschien een soortnaam. Ik voel verband met „rinnen”. En indien hier een Romeinse naam in de inheemse taal zou zijn opgenomen, waarom dan die voorafgaande *h* aangebracht? De oorkonde van 855 stamt uit een tijd waarin die *h* nog slechts een relic was, dat weldra zou verdwijnen. En indien de ontlening veel vroeger plaats had, waarom dan een voorafgaande keelklank toegevoegd aan de Romeinse naam?

*) Deze voorbeelden zijn uit verschillende oud-germaanse talen, het eerste bijv. uit het oud-saksisch.

Ik kwam tot deze overpeinzingen door het artikel van Dr W. van Iterson in het Jaarboek 1953 van „Oud-Utrecht”. Deze citeert Dornseiffen (Nomina geographica Neerlandica II), die echter bepaaldelijk staat op het andere standpunt: het primair zijn van „Rhenus”.

Is er iemand onder onze lezers, die kan vertellen welke mening de juiste is? Die kan ons dan misschien óók inlichten over de ligging van het oude *Hreni*. Het verhaal gaat, dat het Saksische *Hreni* aan de andere kant van de heuvel-reeks heeft gelegen, ter plaatse van „Prattenburg”, en dat zich daar in de 4e eeuw het drama met St. Cunera heeft afgespeeld. Het tegenwoordige Rhenen zou een latere (Frankische) nederzetting zijn. Het in 1951 gevonden Fran-kische grafveld is volgens de archaeologen kort na 500 aangelegd. En dan is er nog de prachtige ringwal op de *Heimenberg* (thans: Grebbeberg), die gelukkig in 1940 onbeschadigd is gebleven. Ze sluit een half-ovaal gebied in, en eindigt op twee plaatsen tegen de steile Zuidhelling van de berg, alwaar thans zitbanken staan met uitzicht op de Betuwe.

Deze aarden burch had een goede ligging: een onverhoedse overval is hier wel onmogelijk. Aan de west-zijde (bij het jachtslotje van Frederik van de Palts) zien we nog een ingang, en daar is ook nog waarneembaar dat er meer dan één wal is geweest. De droge gracht is nu vrijwel opgevuld met vergane bladeren. Het geheel lijkt veel op de „Hunneshans” aan het Uddelermeer, op de „Hunenborg” bij Denekamp, en op de ringwallen van de „Duno” en van „Montferland”.

Holwerda heeft enkele van deze sterkten onderzocht, en herkende ze als laat-Saksisch. Zou de ringwal op de Grebbeberg er al niet eerder geweest zijn? Dan zou ze een verband met *Hrenri* kunnen hebben.

In ieder geval wil ik de hoop uitspreken, dat deze getuige van een ver verleden steeds ten volle door de Overheid moge worden beschermd. Dit is in onze tijd van „exploitatie tot het uiterste” wel heel erg nodig. De St. Pietersberg is daarvan het droevige bewijs.

M. N. ACKET

MEDEDELING UIT DE VERENIGING

Aan wie gewoon zijn direct bij het begin van het jaar hun contributie te betalen, wordt in herinnering gebracht, dat het bedrag (f 6,—, of f 8,50 voor wie een *gebonden* jaarboek wenst te ontvangen) overgeschreven kan worden op giro nr 575520 ten name van de „Penningmeester van Oud-Utrecht”.